

tepaV

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

**“Aklı olan bu devirde sanayiye girmez”
mi?**

Sanayi stratejisi nasıl yapılır?
Rekabet politikasının rolü nedir?

Güven Sak
23 Mart 2011, Ankara

Çerçeve

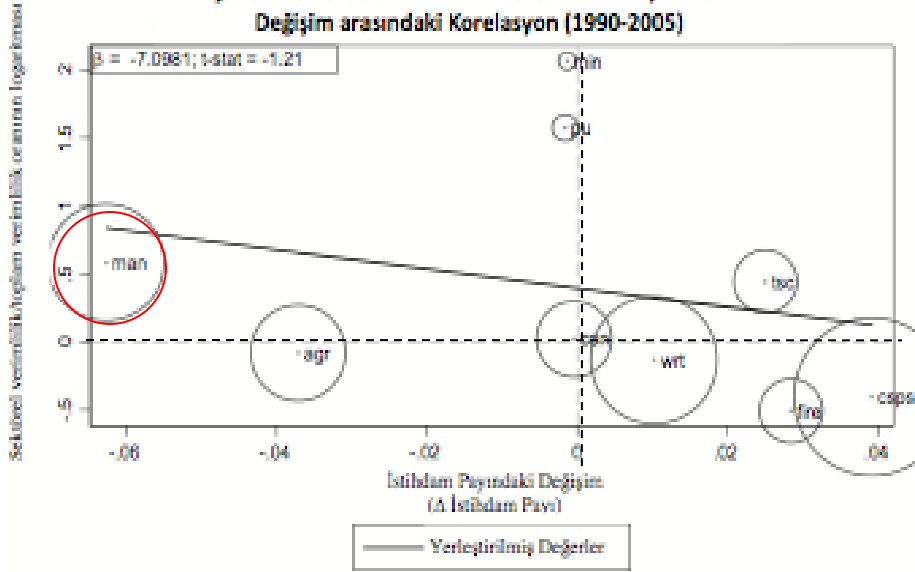
- Sanayi neden önemlidir?
 - Türkiye'de sanayisizleşme riski
- Sanayi stratejisine nasıl yaklaşabiliriz?
 - Çeşitlilik ve sofistikasyon
 - Türkiye'nin performansı
 - Farklı bölgeler, farklı öncelikler?
- Rekabet politikasının yeri
 - Sanayi stratejisinin unsurları ve rekabet politikası
 - Rekabet savunuculuğunun artan önemi

Ekonomik büyüme ve verimlilik artışları 101

- Ekonomi nasıl büyür?
 - Nüfus artışı
 - İşgücüne katılımda artış
 - İşgücü verimliliğinde artış
- İşgücü verimliliği nasıl artar?
 - Verimli sektörlerin istihdamdaki payının artışı
 - Sektörlerin verimlilik düzeyinin artışı

Sanayi neden önemli? Çünkü ekonomide orta vadede sürdürülebilir verimlilik artışının motoru sanayileşme

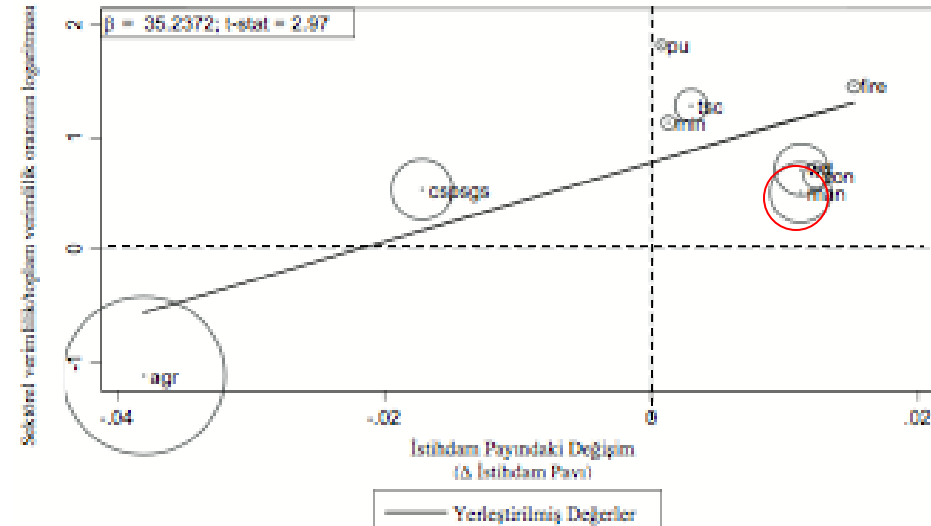
Arjantin'de Sektörel Verimlilik ile İstihdam Paylarındaki Değişim arasındaki Korelasyon (1990-2005)

*Not: Dairenin büyüklüğü 1990'da istihdam içindeki payı gösterir

**β regresyon denklemindeki bağımsız değişkenin katsayısını gösterir:
 $\ln(p/P) = \alpha + \beta \Delta$ İstihdam payı

Hindistan'da Sektörel Verimlilik ile İstihdam Paylarındaki Değişim arasındaki Korelasyon (1990-2005)

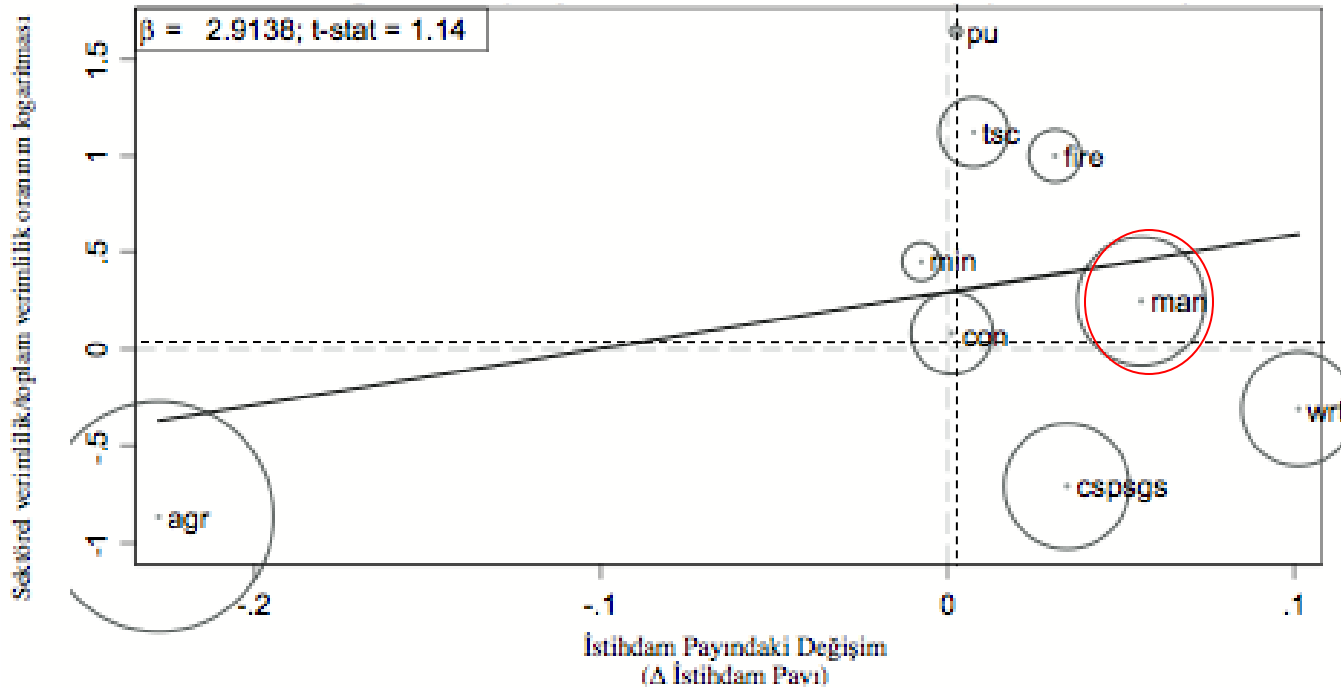
*Not: Dairenin büyüklüğü 1990'da istihdam içindeki payı gösterir

**β regresyon denklemindeki bağımsız değişkenin katsayısını gösterir:
 $\ln(p/P) = \alpha + \beta \Delta$ İstihdam payı

AGR	Tarım	WRT	Toptan ve perakende ticaret
MIN	Madencilik	TSC	Ulaştırma ve telekom
MAN	İmalat sanayii	FIRE	Finans ve profesyonel hizmetleri
PU	Kamu altyapı hizmetleri	CSPSGS	Kamu hizmetleri
CON	İnşaat		

Türkiye bugüne kadar verimliliği yüksek olan sanayi sektöründe istihdamı artırarak toplam verimliliğini artırdı

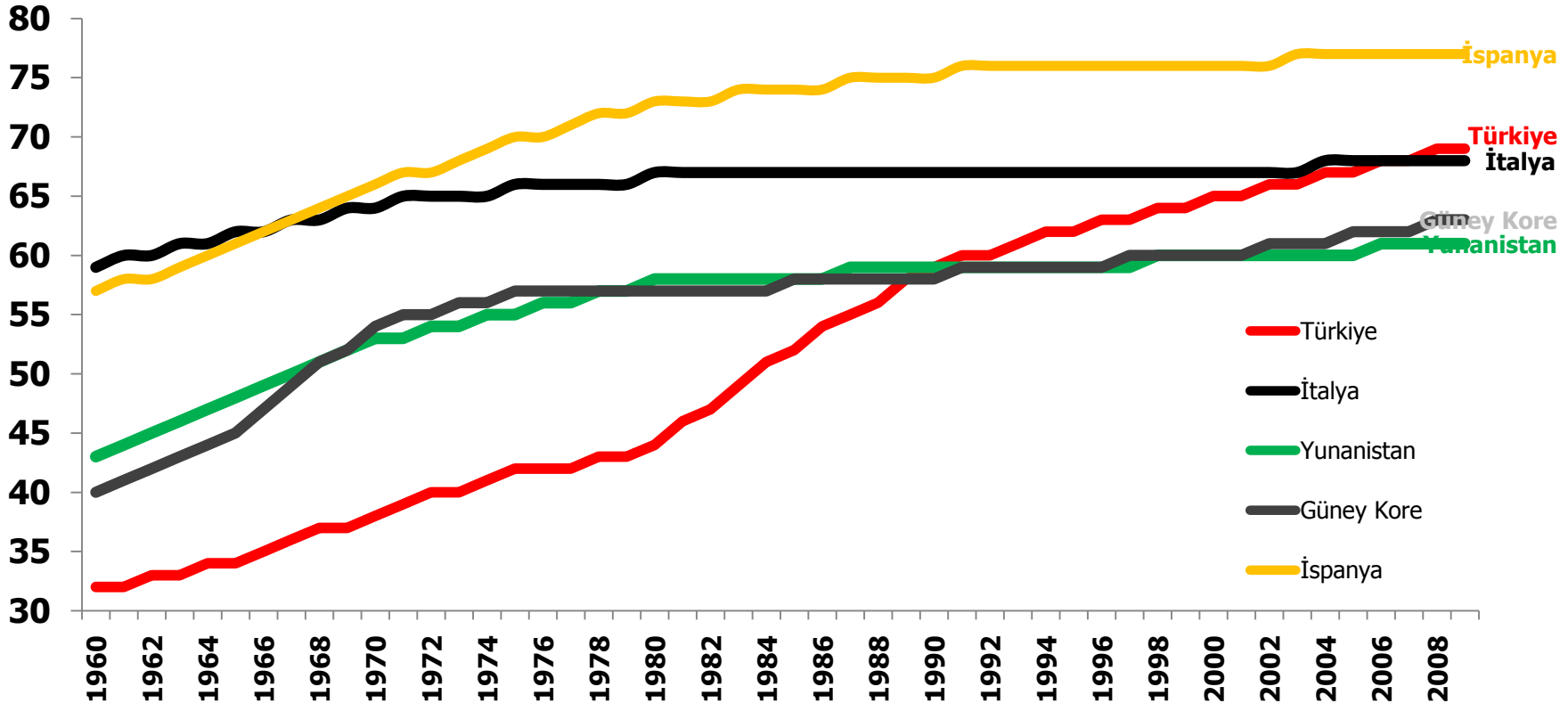
Türkiye'de Sektörel Verimlilik ile İstihdam Paylarındaki Değişim arasındaki Korelasyon (1990-2005)

AGR	Tarım	WRT	Toptan ve perakende ticaret
MIN	Madencilik	TSC	Ulaştırma ve telekom
MAN	İmalat sanayii	FIRE	Finans ve profesyonel hizmetleri
PU	Kamu altyapı hizmetleri	CSPSGS	Kamu hizmetleri
CON	İnşaat		

Bu verimlilik artışının ana kaynağı olan kentleşme sürecinin sonuna geldik

Şehirde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki payı (%), 1960-2009

Şimdi ise sanayi sektörünün verimliliğini artırmamız lazım, ama rekabet gücünde sıkıntılar var

**Kaynaklara
dayalı
ekonomi**

**Verimliliğe
dayalı
ekonomi**

**İnovasyona
dayalı
ekonomi**

Düşük maliyetli girdiler

Üretkenlik

Özgün değer

Kaynak: Dünya Ekonomik Forumu

■ Türkiye bu sürecin neresinde?

→ 2009'da verimliliğe dayalıdan inovasyona dayalıya geçiş kategorisindeydik.

→ 2010'da verimliliğe dayalı kategorisine düşürüldü

■ Rekabet gücü düşüyor

→ 2007'de dünyada 53. sıradaydık.

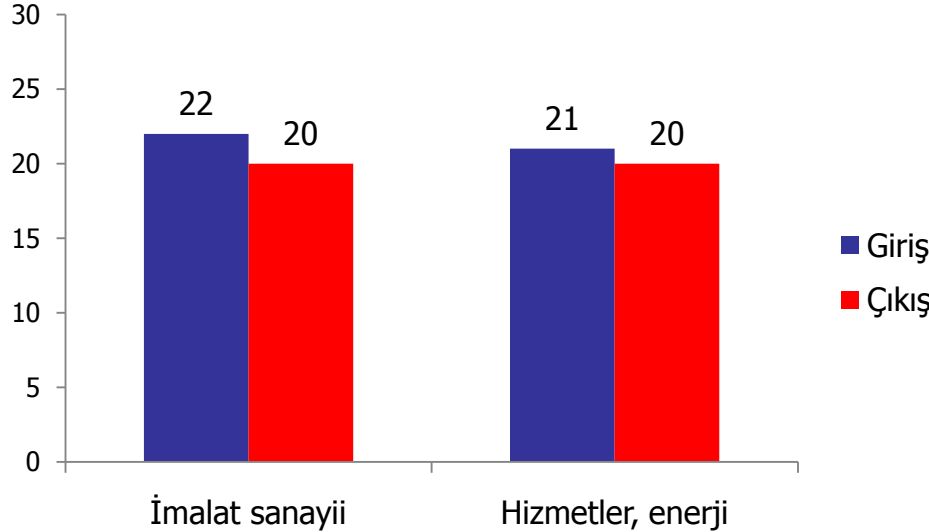
→ 2010'da dünyada 61. sıraya düştük

■ Sanayimizin kamudan gelecek bir stratejiye ihtiyacı var!

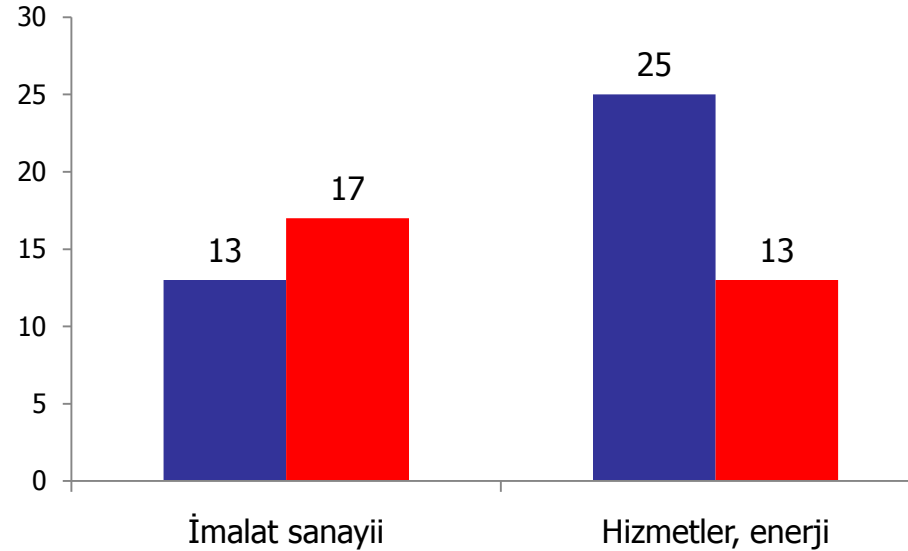
Türkiye son yıllarda sanayisizleşiyor mu? Büyük sanayi grupları sanayiye terk ediyor

İSO 1000'deki sanayi gruplarının Rekabet Kurulu iznine tabi devralma işlemleri

2000-2006

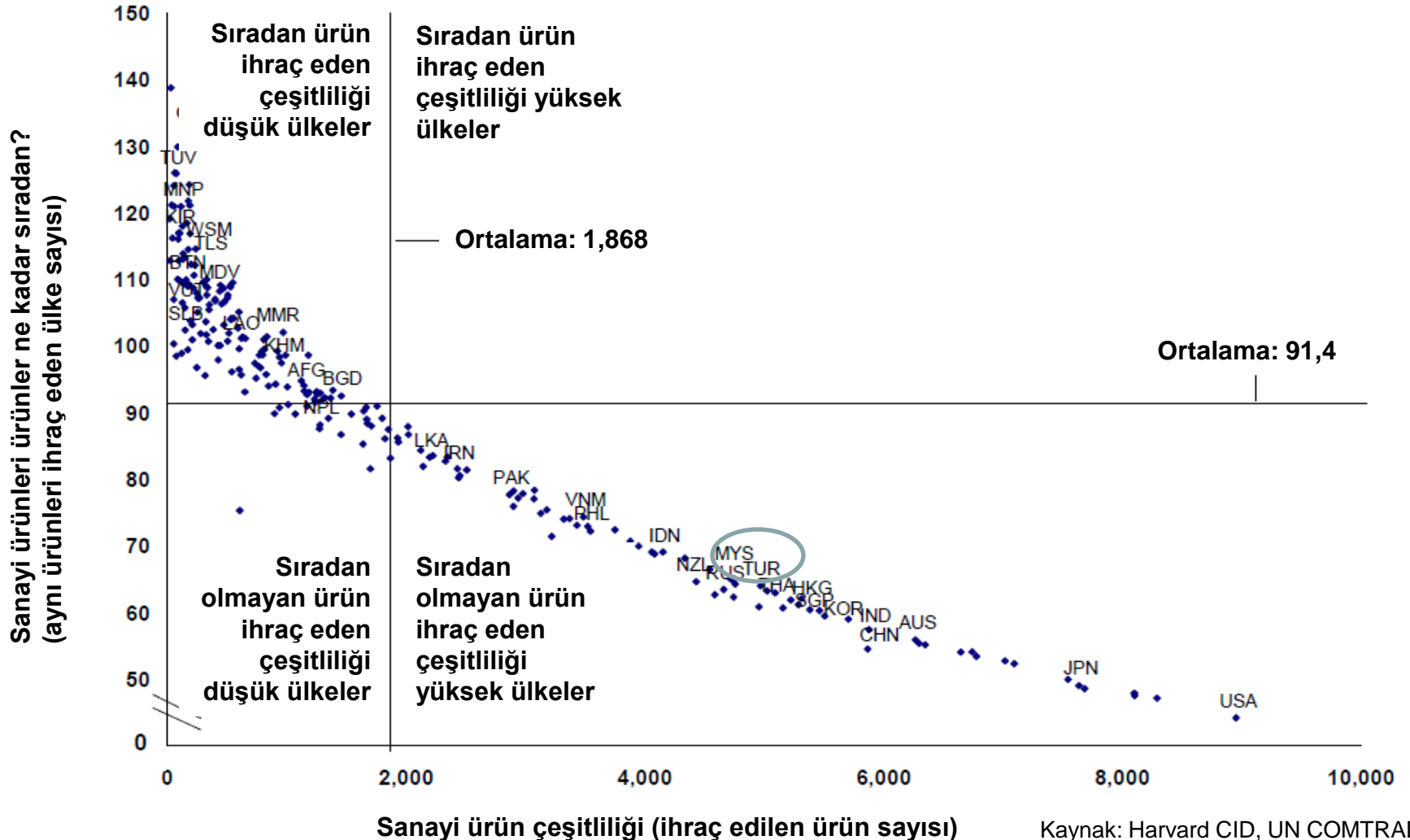
2007-2010

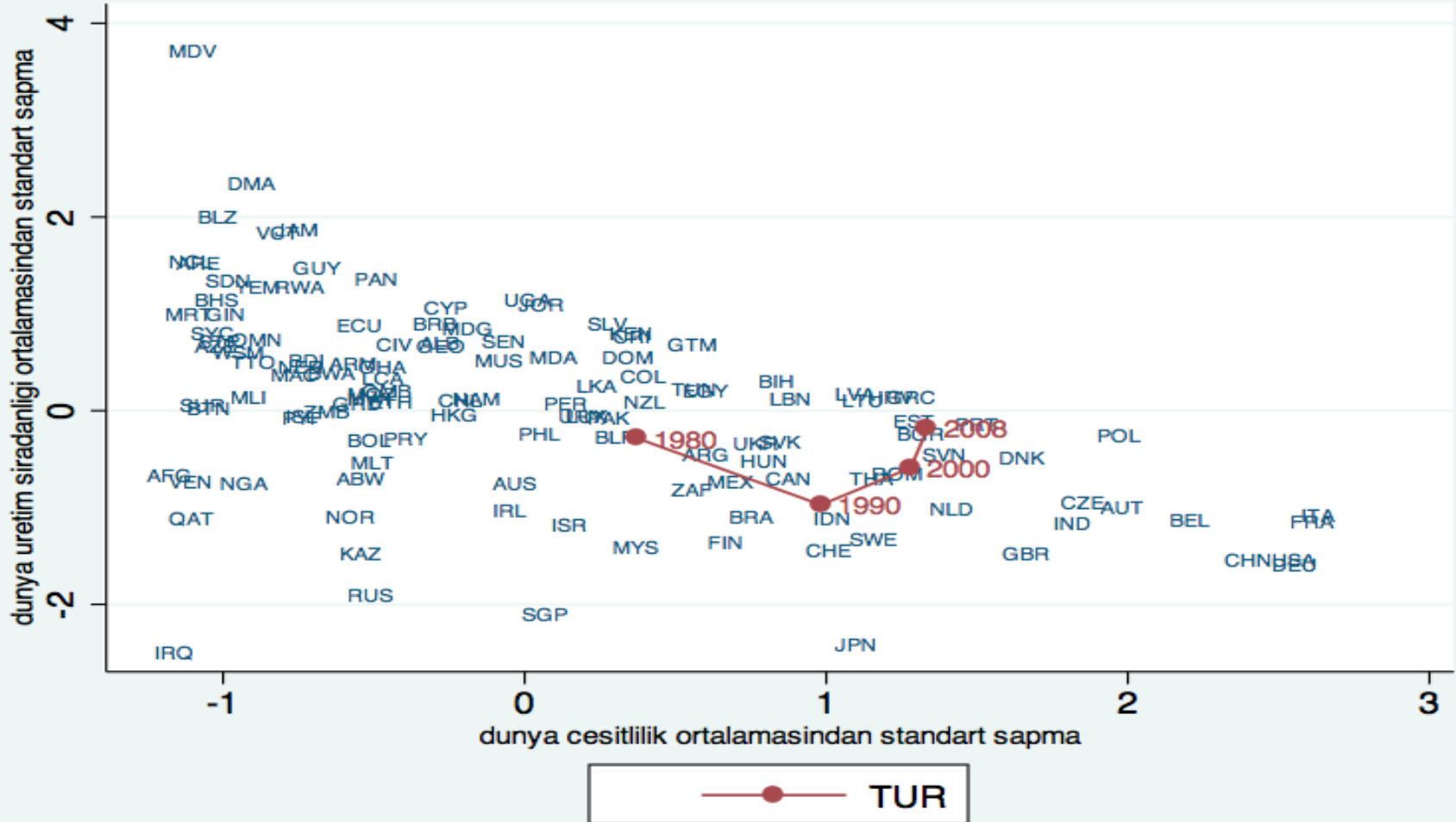
Toplam cirosu 25 trilyonu ya da pazar payı %25'i geçen birleşme ve devralma işlemleri Rekabet Kurulu'na bildirilmektedir.

Sanayi stratejisine nasıl bakabiliriz?

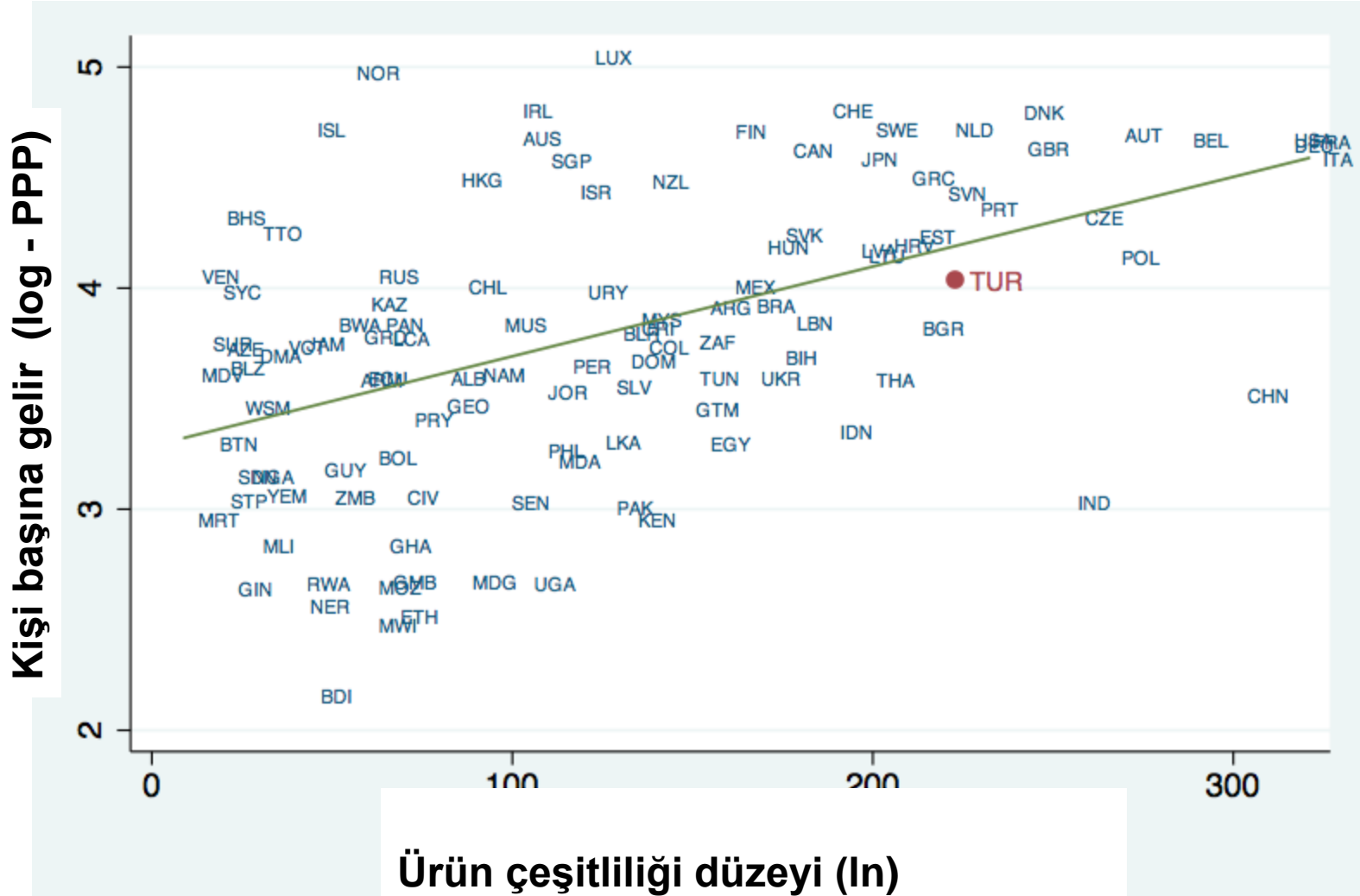
Ülkelerarası sanayi sepetlerinin çeşitlilik/sofistikasyon ilişkisi

Uzun vadede çeşitlilik artarken, s sofistikasyon performansımız dünyadan ayrıışmıyor

Bu çeşitlilikle Türkiye daha zengin olmalı, demek ki sofistikasyon düzeyimiz sorunlu

Çeşitlilik neden önemlidir?

- Zenginleşmenin yolu sektörlerden çıkmak değil, yeni sektörlere girebilmek
 - Zengin ülkeler her şeyi üretebiliyorlar, ama aynı zamanda daha sofistike (sadece zengin ülkelerin üretebildiği) ürünleri de üretebiliyorlar
 - Zengin olmak, aynı zamanda kendine özgü ürünleri de olmak demek.
- Ekonomi karmaşıklaştıkça meseleye bölgesel bazda bakmak giderek daha önem kazanıyor
- Her bölgenin yetkinliklerini arttırması, ne yöne doğru çeşitleneceğini belirlemesi gerekiyor.

Sanayi stratejisinin unsurları

Sanayi stratejisi

```
graph TD; A[Sanayi stratejisi] --> B[Çeşitlenmeye yönelik politikalar]; A --> C[Rekabet gücünü geliştirmeye yönelik politikalar];
```

Çeşitlenmeye yönelik politikalar

- Yenilikçi faaliyetlerin teşvik edilmesi
- Koordinasyon aksaklıklarının giderilmesi

Rekabet gücünü geliştirmeye yönelik politikalar

İkinci nesil reformlar: İşgücü piyasaları, meslek eğitimi, üniversite, yargı, kamu yönetimi, sağlık

Bu unsurları illerimizde önceliklendirebilir miyiz?

Farklı iller farklı öncelikler

İllerimizin sanayi stratejisi önceliklerine göre konumları (2009)

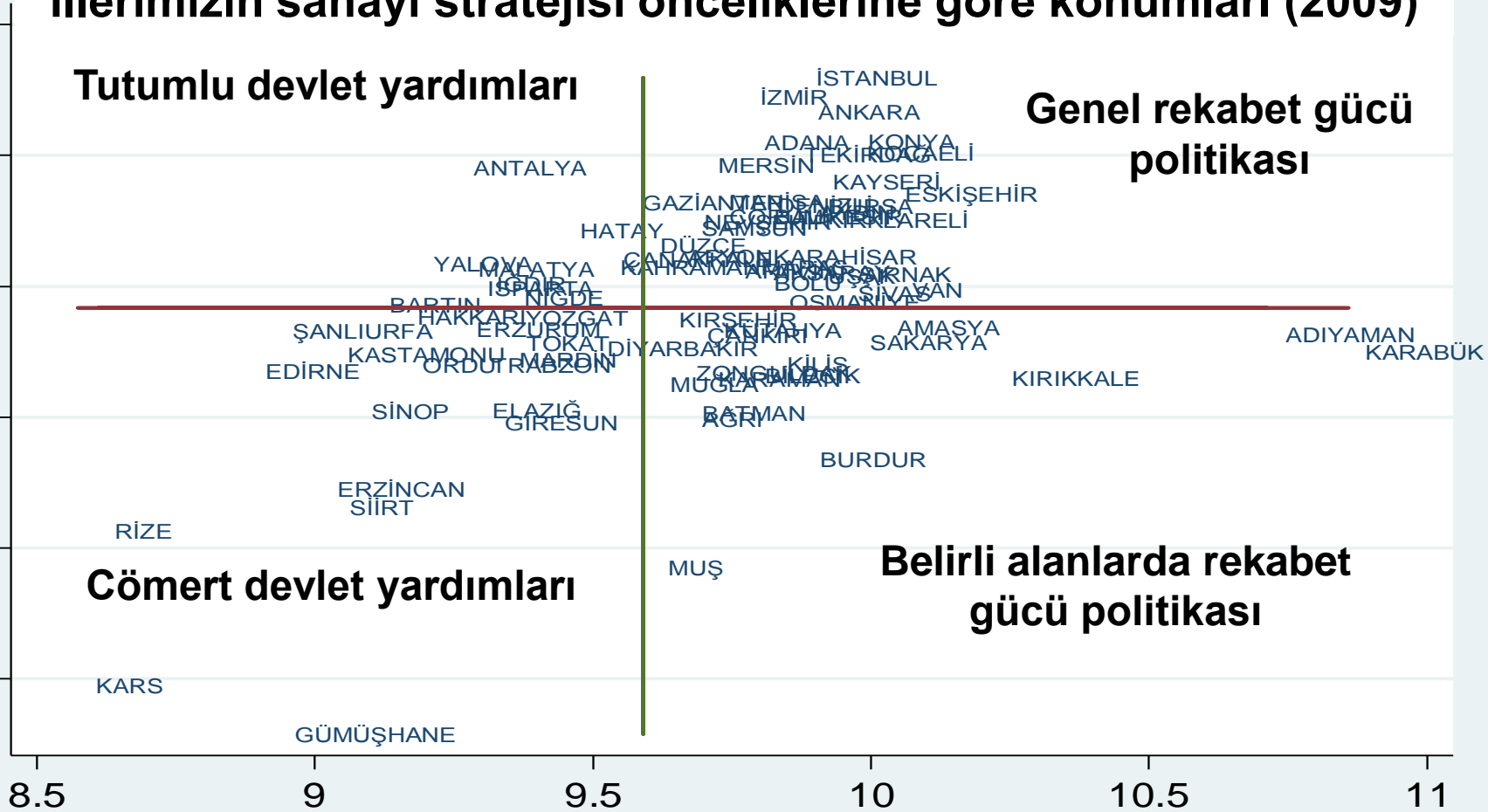
Mevcut imkan setiyle yeni ürün üretmek ne kadar mümkün?

Tutumlu devlet yardımları

Genel rekabet gücü politikası

Cömert devlet yardımları

Belirli alanlarda rekabet gücü politikası

Sanayi ürünleri ne kadar sofistike?

Sanayi stratejisi bir süreçtir

- Kamu – özel sektör diyalogunun sürdürülmesi
 - Hata yapmama değil, hataları çabuk düzeltme kapasitesi
- Bağlayıcı kısıtları gidermeye yönelik reformlara öncelik verilmesi
 - Kamu – özel sektör diyalogunun çıktıları
- Eğer reformlar politik açıdan zorsa, kurumsal kapasitenin halen gelişmiş olduğu alanlara odaklanması
 - Başarılı kamu kurumları itici güç olabilir

Bu süreç içinde, kurumsal kapasitesi yüksek Rekabet Kurumu'na önemli bir rol düşüyor

Sanayi stratejisi

Çeşitlenmeye yönelik politikalar

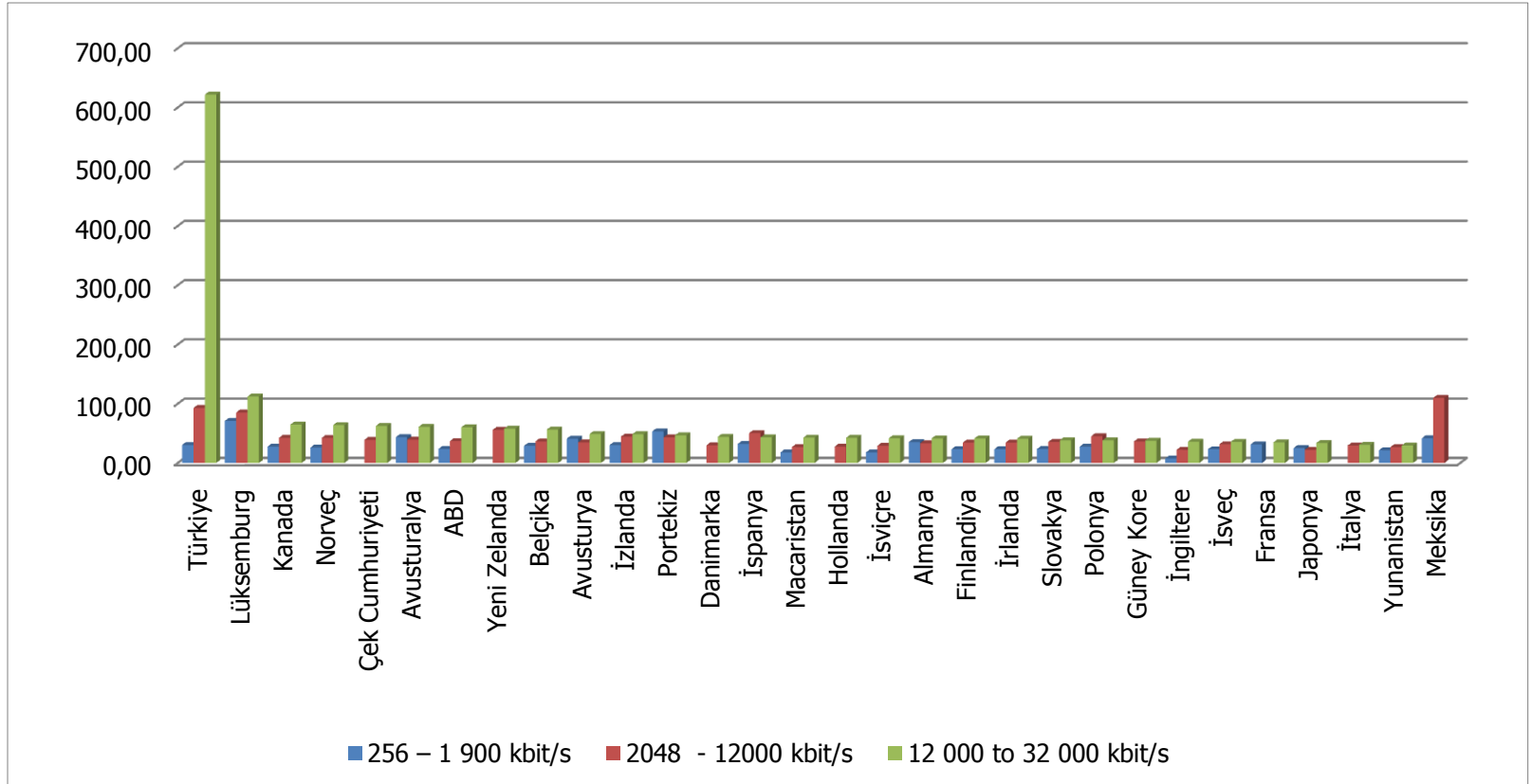
- Giriş engellerinin azaltılması
- Dağıtım ağları ve ithalatın önündeki engellerin azaltılması
- Kamu alımlarında rekabet

Rekabet gücünü geliştirmeye yönelik politikalar

- Altyapı sektörlerinde maliyetlerin düşürülmesi
- Profesyonel hizmetlerde rekabet
- Etkin bir perakende sektörü

Sivil havacılığın rekabete açılmasındaki başarı neden genişbant Internet hizmetlerinde sağlanamadı?

Ortalama aylık ücret (ABD doları, PPP)

Rekabet savunuculuğunun önemi daha da artacak

- Kanun uygulama (*law enforcement*) yerine politika yapıcılığı (*policy-making*) perspektifi
- Rekabet savunuculuğu
 - Rekabet Kurumu'nun görevi sadece 4, 6 ve 7. maddeler değildir.
 - Birçok kamu uygulaması ya da düzenlemesi de en az özel teşebbüslerin eylemleri kadar rekabeti olumsuz etkileyebilir
 - Diğer kamu kuruluşları ve özel sektör ile diyalogun önemlidir.
- Re-aktif yaklaşım
 - Özelleştirme görüşleri
 - Kanun ve düzenlemelere verilen görüşler
- Pro-aktif yaklaşım?
 - Rekabet Mektubu önemli bir adım oldu.
 - Şimdi Rekabet Raporu?

Rekabet Raporu

- Yıllık tematik ya da sektörel bir rekabet savunuculuğu girişimi
 - Diyalog ve farkındalık oluşturulmasının önemi
 - Rekabet Kurumu'nun sektörel tecrübesinin hukuk uygulayıcılığından politika yapıcılığına aktarılması
- Bazı başlık önerileri
 - Lojistik Sektöründe Rekabet
 - Genişbant İnternet Hizmetlerinde Rekabet
 - Profesyonel Mesleklerde Rekabet
 - Rekabet Kurulu – Sektörel düzenleyici ilişkileri: olumlu ve olumsuz tecrübeler
 - Kurul'un Rekabeti Tesis Kararlarının Etki Analizi

Sonuç

- Sanayi büyüme için önemlidir
 - Sanayisizleşme riskiyle karşı karşıyayız
- Sanayi stratejisi değil sanayi stratejileri
 - Sektörel ve bölgesel ayırım
- Rekabet politikası değil, rekabet politikaları
 - Rekabet savunuculuğunun artan önemi